

Als ouders gaan scheiden

Over de Raad voor de Kinderbescherming

Februari 2004

Ministerie van Justitie
Raad voor de Kinderbescherming

Als ouders gaan scheiden

Als ouders bij een scheiding conflicten hebben, dan heeft dat vaak grote gevolgen voor de ontwikkeling van de kinderen.

Om dat te voorkomen is het belangrijk dat u en uw ex-partner beiden uw verantwoordelijkheid nemen en goede afspraken maken over de kinderen. Zo moet u samen beslissen hoe u de zorg en de opvoeding ná de scheiding wilt regelen.

Komt u daar samen niet uit en blijft het conflict ook na bemiddeling bestaan, dan kan de rechter uiteindelijk een knoop doorhakken. In dat geval kunt u te maken krijgen met de Raad voor de Kinderbescherming. In deze brochure wordt uitgelegd wat dat betekent.

Voor het gemak is de tekst in de mannelijke vorm geschreven. Overal waar *hij, zijn* of *hem* staat, kunt u *zij of haar* lezen. Met *kinderen* wordt ook *kind* bedoeld; *partner* wordt gebruikt voor *echtgenoot* en *echtgenote*.

Inhoudsopgave

De Raad voor de Kinderbescherming	5
Scheiden: het ouderschap blijft bestaan	6
U komt er samen niet uit	8
Raadsondersteuning ter zitting	9
De Raad adviseert	10
De rechter beslist	12
Gezag, omgang en informatie in de wet	13
Vertrouwenspersoon	15
Bescherming persoonsgegevens	15
Klachten	15
Meer informatie	16
Adressen	17 en 18

De Raad voor de Kinderbescherming

Een kind is voor zijn ontwikkeling afhankelijk van zijn ouders. Zij moeten hun kind verzorgen en opvoeden zodat hij kan uitgroeien tot een zelfstandige volwassene. Als ouders die verantwoordelijkheid niet kunnen dragen, komt het recht van het kind op een gezonde en evenwichtige ontwikkeling in de knel. De overheid heeft in dat geval de taak om dit recht van het kind te waarborgen. De Raad voor de Kinderbescherming – een onderdeel van het Ministerie van Justitie – zorgt daarvoor. De Raad is bijvoorbeeld betrokken bij gezinnen waar opvoeden een probleem is geworden, houdt zich bezig met jongeren die met de politie in aanraking komen en adviseert bij het afstaan of adopteren van kinderen. Ook speelt de Raad een rol bij scheidingen van ouders die het niet eens worden over afspraken over hun kinderen. Daarover gaat deze brochure.

Algemene informatie over de Raad vindt u in de brochure *Over de Raad voor de Kinderbescherming – Ieder kind heeft recht op bescherming* (zie bladzijde 16).

Kind staat centraal

Het is de taak van de Raad voor de Kinderbescherming om op te komen voor de rechten van kinderen die in de knel (dreigen te) komen. Daarom staat in het werk van de Raad altijd het belang van het kind centraal. De medewerkers beseffen evenwel dat de tussenkomst van de Raad voor ouders een emotionele en ingrijpende gebeurtenis kan zijn.

Scheiden: het ouderschap blijft bestaan

Gescheiden ouders behouden in principe samen het ouderlijk gezag. U moet met uw ex-partner goede afspraken maken over de zorg voor uw kinderen na de scheiding: waar wonen de kinderen, hoe is de omgang geregeld en hoe informeert u elkaar.

Uw kinderen hebben u nodig

Tijdens uw huwelijk bent u samen met uw partner wettelijk verantwoordelijk voor de kinderen en draagt u beiden het ouderlijk gezag. Samen zorgt u bijvoorbeeld voor voeding, kleding, huisvesting en onderwijs, maar ook voor liefde en aandacht. Uw kinderen zijn hiervoor op de zorg van u beiden aangewezen. Als u en uw partner besluiten uit elkaar te gaan, verandert uw verantwoordelijkheid voor de kinderen niet. U blijft de vader of moeder van uw kinderen.

Wettelijke uitgangspunten

Gescheiden ouders houden volgens de wet in principe samen het ouderlijk gezag over hun kinderen. U blijft daarom ook na de scheiding voor hen verantwoordelijk. De rechter kan echter beslissen om van dit uitgangspunt af te wijken als dat beter is voor uw kinderen.

Verder staat in de wet dat kinderen en de niet-gezagsdragende ouder recht hebben op contact met elkaar. De niet-gezagsdragende ouder heeft bovendien recht op informatie en consultatie. Ook van deze uitgangspunten kan de rechter in het belang van de kinderen afwijken.

Op bladzijde 13 zijn deze wettelijke rechten en plichten uitgebreider beschreven.

Afspraken maken

De ontwikkeling van kinderen kan bedreigd worden als ouders bij een scheiding langdurige en ernstige conflicten hebben, bijvoorbeeld over de kinderen. Het is daarom van groot belang dat u probeert om de gevolgen van de scheiding voor uw kinderen zo veel mogelijk te beperken. Zo is het noodzakelijk om met uw ex-partner goede afspraken te maken over hoe u na de scheiding de zorg voor de kinderen vorm geeft. U moet dan beslissen waar de kinderen wonen, hoe u de omgang regelt en hoe u uw ex-partner over de kinderen informeert en consulteert. Natuurlijk is het belangrijk voor de kinderen dat u en uw ex-partner de afspraken ook echt nakomen.

U komt er samen niet uit

Slaagt u er niet in om afspraken te maken over uw kinderen, dan kunt u de rechter inschakelen. De rechter kan u naar een bemiddelaar verwijzen. Ook kan hij de Raad voor de Kinderbescherming om advies vragen. De rechter beslist uiteindelijk over een regeling voor de kinderen.

Lukt het u en uw ex-partner niet om samen tot werkbare afspraken te komen of zich aan eerder gemaakte afspraken te houden, dan kunt u bijvoorbeeld een familielid of vriend vragen om te bemiddelen tussen u beiden. Heeft dat geen resultaat, dan kunt u de rechter vragen om een uitspraak te doen.

Het is mogelijk dat de rechter u voor bemiddeling bij uw conflict doorverwijst naar bijvoorbeeld het Bureau Jeugdzorg of een zelfstandig werkende bemiddelaar (mediator). Een andere mogelijkheid is dat de rechter tijdens de rechtszitting aan de Raad voor de Kinderbescherming vraagt om u te helpen bij het maken van afspraken (raadsondersteuning ter zitting). Ook kan de rechter de Raad om advies vragen. Deze taken van de Raad worden hierna toegelicht.

Raadsondersteuning ter zitting*

De rechter kan u 'raadsondersteuning ter zitting' aanbieden zodat u en uw ex-partner met hulp van de Raad voor de Kinderbescherming alsnog afspraken kunnen maken over de kinderen.

Tijdens de rechtszitting kan de rechter de behandeling van uw zaak onderbreken om u en uw ex-partner de gelegenheid te geven om op dat moment onderlinge afspraken over de kinderen te maken. Een aanwezige medewerker van de Raad voor de Kinderbescherming helpt u daarbij. De rechter doet dit alleen als hij verwacht dat u en uw ex-partner met enige ondersteuning toch een regeling kunnen treffen.

In het algemeen vinden er maximaal twee gesprekken plaats, die bij de rechtbank of bij de Raad gehouden worden. Hoe de raadsondersteuning ter zitting precies verloopt, is in elke regio anders geregeld. Meer informatie staat in de brochure *Raadsondersteuning ter zitting*, die u ontvangt als u van deze mogelijkheid gebruik maakt.

Als raadsondersteuning ter zitting leidt tot afspraken tussen u en uw ex-partner, dan zal de rechter die in het algemeen overnemen en officieel vastleggen.

* Raadsondersteuning ter zitting is niet bij alle rechtbanken beschikbaar.

De Raad adviseert

Blijven u en uw ex-partner het oneens over een regeling over de kinderen, dan beslist de rechter. Hij kan zich laten adviseren door de Raad voor de Kinderbescherming. De Raad kijkt eerst of bemiddeling mogelijk is. Als dat niet lukt, geeft de Raad aan de rechter advies over de regeling die voor de kinderen het beste is.

Bemiddeling

Het doel van de bemiddeling door de Raad voor de Kinderbescherming is dat u beiden uw verantwoordelijkheid neemt en uw meningsverschillen over de kinderen alsnog oplost. De bemiddeling bestaat uit enkele gesprekken tussen u, uw ex-partner en een medewerker van de Raad. Heeft de bemiddeling resultaat, dan stuurt de Raad aan de rechter een brief waarin de door u gemaakte afspraken vermeld worden. In het algemeen neemt de rechter deze afspraken over en legt hij ze officieel vast.

Onderzoek

Als de bemiddeling niet leidt tot afspraken, dan onderzoekt de Raad welke regeling – ook op langere termijn – het beste is voor uw kinderen. Een medewerker van de Raad, de raadsonderzoeker, probeert een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de kinderen. De raadsonderzoeker voert verschillende gesprekken. Hij praat met u, uw ex-partner en zo nodig ook met mensen uit uw directe omgeving. Dat kunnen bijvoorbeeld leerkrachten, de huisarts of betrokken hulpverleners zijn. Als de kinderen twaalf jaar of ouder zijn, zal de raadsonderzoeker naar hun mening vragen. Hij kan ook met jongere kinderen spreken, maar dat is niet verplicht. Binnen de Raad wordt de raadsonderzoeker zo nodig ondersteund door een gedragsdeskundige en eventueel een juridisch deskundige. Beslissingen over het advies neemt de raadsonderzoeker daardoor nooit alleen. Zijn leidinggevende is eindverantwoordelijk voor de besluitvorming. Vanzelfsprekend houdt de raadsonderzoeker u steeds op de hoogte van zijn onderzoek.

Advies

De raadsonderzoeker rondt zijn onderzoek af met een rapport. Hij doet daarin verslag van het verloop van het onderzoek en beschrijft vooral de ontwikkeling en de situatie van uw kinderen. Verder geeft de raadsonderzoeker de mening van u, uw ex-partner, de kinderen en eventuele andere betrokkenen weer. Tot slot vermeldt hij het advies dat de Raad aan de rechter geeft, bijvoorbeeld bij welke ouder de kinderen het best kunnen wonen en hoe de omgang met de kinderen geregeld moet worden.

De raadsonderzoeker bespreekt zijn voorlopige rapport met u, uw ex-partner en de kinderen. Onjuist weergegeven feiten kunnen gewijzigd worden. Andere opmerkingen worden als bijlage aan het definitieve rapport toegevoegd. Hierna wordt het rapport aan de rechter verstuurd. U en uw ex-partner ontvangen een exemplaar van het definitieve rapport.

Werkwijze

De werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming is vastgelegd in *Normen 2000*. Deze richtlijnen van de minister van Justitie zijn voor de medewerkers van de Raad de leidraad voor hun dagelijkse werk. Het document beschrijft onder andere hoe een onderzoek uitgevoerd wordt, welke informatie in het rapport komt en hoe lang een onderzoek mag duren. Daardoor komt elk raadsonderzoek in principe op dezelfde manier tot stand. U kunt *Normen 2000* op elke vestiging van de Raad inzien of raadplegen via www.kinderbescherming.nl.

De rechter beslist

De rechter kijkt bij zijn beslissing naar het advies van de Raad voor de Kinderbescherming. Ook de mening van u, uw ex-partner en de kinderen speelt een belangrijke rol.

Na ontvangst van het rapport met het advies van de Raad voor de Kinderbescherming behandelt de rechter uw zaak op de rechtbank in aanwezigheid van u en uw ex-partner (en de advocaten). De rechter zal u en uw ex-partner naar uw mening vragen; ook de advocaten kunnen het woord voeren.

Wanneer de kinderen twaalf jaar of ouder zijn, zal de rechter ook hun mening vragen. Dat kan hij ook doen aan kinderen jonger dan twaalf jaar, maar dat is niet verplicht.

Onder andere op basis van het advies van de Raad en van alles wat hij op de zitting heeft gehoord, neemt de rechter vervolgens een beslissing over een regeling voor uw kinderen. De rechter maakt daarbij zijn eigen afweging. Hij is niet verplicht om het advies van de Raad te volgen.

Gezag, omgang en informatie in de wet

In de wet zijn enkele uitgangspunten vastgelegd die gelden bij een scheiding waarbij kinderen betrokken zijn. Beide ouders behouden in principe het gezag, het kind en zijn ouders hebben recht op omgang met elkaar, de niet-verzorgende ouder heeft recht op informatie.

Gezamenlijk gezag

Sinds 1 januari 1998 behouden ouders ook na ontbinding van hun huwelijk samen het ouderlijk gezag over hun kinderen. U en uw ex-partner bepalen samen bij wie de kinderen wonen. Ook blijft u beiden verantwoordelijk voor hun verzorging en opvoeding. Verder neemt u samen alle belangrijke beslissingen over de kinderen.

Uitzondering

U of uw ex-partner kunnen de rechter verzoeken om het gezamenlijk gezag aan één van beiden toe te kennen. Alleen als dat verzoek in het belang van de kinderen is, zal de rechter het inwilligen. De ouder die alleen met het gezag wordt belast (de gezagsdragende ouder), mag bepalen bij wie de kinderen verblijven.

Gezag wijzigen

De beslissing van de rechter is gebaseerd op een momentopname van de situatie van uw kinderen. Als de omstandigheden veranderen, kan het zijn dat een andere gezagsregeling beter is voor de kinderen. In dat geval kunnen u en/of uw ex-partner om een wijziging van het gezag vragen. Een advocaat kan dat verzoek namens u indienen bij de rechtbank.

Omgang

Kinderen en ouders hebben recht op omgang met elkaar. U kunt met uw ex-partner een omgangsregeling afspreken, waarin staat wanneer en hoe vaak uw kinderen de andere ouder ontmoeten.

Uitzondering

De rechter kan de niet-gezagsdragende ouder de omgang ontzeggen. De gezagsdragende ouder kan daar om vragen. De rechter legt de ontzegging alleen op als er één of meer van de wettelijke ontzeggingsgronden van toepassing zijn:

- de omgang met de andere ouder levert ernstig nadeel op voor de geestelijke of lichamelijke ontwikkeling van de kinderen;
- de andere ouder is kennelijk niet geschikt voor of niet in staat tot omgang met de kinderen;
- de kinderen zijn twaalf jaar of ouder en hebben ernstige bezwaren tegen de omgang met de andere ouder. Zij hebben de rechter daarover geïnformeerd;
- de omgang met de andere ouder is om andere redenen in strijd met zwaarwegende belangen van de kinderen.

Informatie en consultatie

De ouder bij wie de kinderen wonen (de verzorgende ouder) moet de andere ouder op de hoogte houden van belangrijke zaken die met uw kinderen te maken hebben. Voorbeelden hiervan zijn de schoolprestaties of de gezondheid van uw kinderen. Bovendien moet de verzorgende ouder de andere ouder om zijn mening vragen bij belangrijke beslissingen over de kinderen. Dit is het 'recht van consultatie'. Als het gezag bij één ouder berust, dan mag de gezagsdragende ouder uiteindelijk zelf de beslissing nemen. Op verzoek van één van de ouders kan de rechter bepalen hoe de andere ouder geïnformeerd of geconsulteerd moet worden.

Vertrouwenspersoon

U kunt zich bij uw contacten met de Raad voor de Kinderbescherming laten bijstaan door iemand in wie u vertrouwen heeft: een familielid, vriend, advocaat of hulpverlener. Er zijn wel enkele beperkingen. Zo mag de vertrouwenspersoon niet uit uw naam optreden en mag hij niets doen zonder uw toestemming. De Raad mag uw vertrouwenspersoon weigeren als deze het onderzoek verstoort.

Bescherming persoonsgegevens

De persoonsgegevens van cliënten van de Raad voor de Kinderbescherming en van andere betrokkenen bij een zaak worden vastgelegd in een computerbestand en een dossier. Daarbij worden de wettelijke regels gevolgd. Vanzelfsprekend gaat de Raad zorgvuldig en betrouwbaar met de gegevens om. Cliënten en betrokkenen hebben het recht om hun eigen gegevens in te zien en te laten aanvullen of corrigeren. Hoe dat kan, staat in de Regeling Wbp* die u bij elke vestiging van de Raad kunt inzien.

Klachten

Als u ontevreden bent over het optreden of onderzoek van een raadsmedewerker, kunt u dat eerst bespreken met deze medewerker en zijn leidinggevende. Zij proberen vervolgens met u een oplossing te vinden. Als dat niet lukt, kunt u een officiële klacht indienen. Dat kan overigens ook meteen. In de brochure *Als u een klacht heeft* (zie bladzijde 16) vindt u meer informatie over de klachtenregeling en de termijn waarbinnen u kunt reageren.

*Voluit: Regeling Wet bescherming persoonsgegevens Primair Proces Raad voor de Kinderbescherming

Meer informatie

Heeft u nog vragen over het werk van de Raad voor de Kinderbescherming? Neemt u dan contact op met een vestiging in uw omgeving; de adressen staan op bladzijde 17 en 18.

Andere brochures

Over scheiding:

- U gaat scheiden*
- Gezag, omgang en informatie*
- Alimentatie*
- Mediation in de rechtspraktijk. Feiten en achtergronden*
- Proefprojecten scheidingsbemiddeling. Feiten en achtergronden*

Over het werk van de Raad:

- Over de Raad voor de Kinderbescherming – Ieder kind heeft recht op bescherming
- Als opvoeden een probleem is
- Als uw kind in aanraking komt met de politie
- Als u een klacht heeft

De brochures zijn verkrijgbaar via:

- Postbus 51 Infolijn, telefoon 0800 - 8051 (gratis, maandag t/m vrijdag van 9:00 tot 21:00 uur) of www.postbus51.nl
- de vestigingen van de Raad (zie bladzijde 17 en 18)
- de internetsite van de Raad: www.kinderbescherming.nl

Internet

De Raad voor de Kinderbescherming is te vinden op het internet: www.kinderbescherming.nl.

* Deze brochures zijn alleen via Postbus 51 verkrijgbaar.

Adressen

Directie Noord

Vestiging Assen

Mandemaat 3
Postbus 181
9400 AD Assen
0592-333 44 4

Vestiging Groningen

Friesestraatweg 213 b
Postbus 328
9700 AH Groningen
050-520 52 22

Vestiging Leeuwarden

Lange Marktstraat 5
Postbus 2203
8901 JE Leeuwarden
058-234 33 33

Directie Oost

Vestiging Almelo

Bellavistastraat 3
Postbus 241
7600 AE Almelo
0546-832 20 0

Vestiging Arnhem

Kronenburgsingel 8/01
Postbus 9017
6800 DW Arnhem
026-322 65 55

Vestiging Lelystad

Schepenen 9
Postbus 2076
8203 AB Lelystad
0320-286 50 0

Vestiging Zutphen

Houtwal 16
Postbus 4110
7200 BC Zutphen
0575-590 10 0

Vestiging Zwolle

Van Wevelinkhovenstraat 1
Postbus 10075
8000 GB Zwolle
038-455 43 03

Directie Noord-West

Vestiging Alkmaar

Kennemerstraatweg 21
Postbus 250
1800 AG Alkmaar
072-514 34 34

Vestiging Amsterdam

IJsbaanpad 2
Postbus 83086
1080 AB Amsterdam
020-889 34 00

Vestiging Haarlem

Jansweg 15
Postbus 1175
2001 BD Haarlem
023-888 25 00

Vestiging Utrecht

A. van Schendelstraat 550
Postbus 12085
3501 AB Utrecht
030-888 27 00

Directie Zuid-West**Vestiging Den Haag**

Neuhuijskade 40
Postbus 97745
2509 GC Den Haag
070-374 23 00

Directie Zuid**Vestiging Breda**

Meerten Verhoffstraat 18
Postbus 7057
4800 GB Breda
076-525 58 00

Vestiging Tilburg

Spoorlaan 394
Postbus 290
5000 AG Tilburg
013-549 15 49

Vestiging Dordrecht

Spuiboulevard 356-358
Postbus 855
3300 AW Dordrecht
078-648 44 44

Vestiging Eindhoven

Keizersgracht 5
Postbus 2175
5600 CD Eindhoven
040-232 93 19

Vestiging Middelburg

Buitenruststraat 16
Postbus 7140
4330 GC Middelburg
0118-673 33 3

Vestiging 's-Hertogenbosch

Kooikersweg 3
Postbus 2332
5202 CH 's-Hertogenbosch
073-620 79 11

Vestiging Rotterdam

Noordsingel 117
Postbus 1983
3000 BZ Rotterdam
010-443 11 00

Vestiging Maastricht

Avenue Céramique 1b
Postbus 3002
6202 NA Maastricht
043-351 43 00

Vestiging Roermond

Slachthuisstraat 57
Postbus 279
6040 AG Roermond
0475-363 36 3

Kijk voor een actueel overzicht van de adressen en routebeschrijvingen van de Raad voor de Kinderbescherming op www.kinderbescherming.nl.

Aan de informatie in deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend.

Uitgave

Raad voor de Kinderbescherming
Hoofdkantoor
Postbus 19202
3501 DE Utrecht
www.kinderbescherming.nl